

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:968

av Finn Bengtsson (M)

Fortbildning av läkare

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en obligatorisk rätt för läkare att fortbilda sig och tillkännager detta för regeringen.

Bakgrund

Staten ansvarar för att ange de kompetenskrav som ska gälla för att en läkare ska kunna erhålla ett specialistbevis. Men enligt hälso- och sjukvårdslagen är det sjukvårdshuvudmännen som ansvarar för själva utbildningen av en blivande specialistläkare såsom varande anställd hos sjukvårdshuvudmännen. I denna process har emellertid staten visat sitt stöd för viss kursverksamhet, så kallade specialistkompetenskurser (SK-kurser), genom att finansiera desamma.

Men läkaryrket är ett livslångt lärande med dessutom snabbt föränderligt kunskapsinnehåll i många fall. Efter uppnådd specialistläkarkompetens, som tar cirka 5 år av vidareutbildning efter att läkarlegitimation erhållits, så har vanligen den specialistutbildade läkaren fortfarande den längsta yrkesverksamma tiden framför sig. Att då, i praktiken, all väsentlig fortbildning upphör för majoriteten av specialistläkarna i Sverige är i sig en häpnadsväckande underlåtelse om sjukvårdens effektivitet och modernitet såväl som patientsäkerhet ska vara i fokus.

Tidigare lät sjukvårdshuvudmännen läkemedelsindustrin stå för lejonparten av den fortbildning som specialistläkarna faktiskt ändå fick. Men detta var en ohållbar situation som därför tvingades till en reglering av etiska skäl under 1990-talets mitt. Men i efterförloppet till denna reglering så tog inte sjukvårdshuvudmännen ansvar för den

situation som uppstått, och fortbildningen av specialistläkarna blev ännu sämre än tidigare.

Från och med i år har all ekonomisk inblandning av läkemedelsindustrin i specialistläkarnas fortbildning upphört, men fortfarande utan att sjukvårdshuvudmännen tagit sitt ansvar för finansieringen.

Motivering

Det är därför nödvändigt att staten ingriper mot denna brist på engagemang från sjukvårdens primärt ansvariga politiker. Bristen på engagemang från ansvariga politikers sida för läkarnas fortbildning nådde under våren 2015 allmänhetens uppmärksamhet, bland annat i en serie skrämmande reportage i Sveriges Radios program Kaliber.

Det är därför hög tid för regeringen att agera i frågan. Vid en interpellationsdebatt med socialministern (2014/15:423) under våren 2015 angav statsrådet att det visserligen var mycket viktigt att läkare hade god tillgång till fortbildning, men att detta huvudsakligen var ett ansvar för sjukvårdshuvudmännen att tillfredsställa även om staten på olika sätt kunde tänka sig att bidra. Tyvärr räcker enligt min mening inte denna passivitet från statens sida. Då sjukvårdshuvudmännen fortsatt inte garanterar alla läkare fortbildning äventyrar detta patientsäkerheten och kräver en översyn över lagstiftningen som sjukvårdshuvudmännen har att rätta sig efter på detta område. Det räcker uppenbarligen inte med enbart överenskommelser som inte efterlevs.

Det finns vetenskapligt stöd för att resultaten i sjukvården försämras om fortbildningen eftersätts. Detta förhållande gäller även för läkare med lång erfarenhet. Det är i detta sammanhang viktigt att konstatera att det gäller varje sådan läkares hela bredd av uppdaterad professionell kunskap, inte bara inom det egna smalare expertområdet som specialist.

Därtill bör naturligtvis läkarnas fortbildning kvalitetssäkras. Denna granskning är emellertid i praktiken mycket svårare att uppnå än under den formella delen av både grundutbildningen och vidareutbildningen till specialist. Detta hänger ihop med den individuella yrkesskicklighet som en lång erfarenhet kunnat bibringa läkaren över åren som man praktiserat. Av denna anledning är inte enbart krav på gemensamma specialitetsövergripande examinationer av kunskapsinhämtning särskilt relevanta för att styrka fortbildningens kvalitet.

En bättre utgångspunkt är då ett krav på en årligt återkommande men individualiserad plan för hur fortbildningen ska utformas i samråd mellan den enskilde läkaren och dennes arbetsgivare att föredra.

Men som läget är idag, där endast Sverige tillsammans med Portugal och Malta inom EU är de enda länder som helt saknar ett regelverk för att garantera specialistkompetenta läkare deras självklara rätt till fortbildning, så måste alltså staten nu överväga att gripa in där arbetsgivarna sviktar för att säkra detta behov av kunskapsförnyelse. Annars hotas såväl kvaliteten som säkerheten inom den svenska sjukvården, något som redan idag inte är optimerat på något sätt trots många nya lagar på området som exempelvis lagen om valfrihet (LOV), patientsäkerhetslagen och, nu senast patientlagen, alla på initiativ av de föregående alliansregeringarna. Det krävs alltså kompletterande lagstiftning på detta område.

Med det ovan anförda anser jag att ett förslag till tvingande regelverk för läkares fortbildning ska arbetas fram på Socialdepartementet. Detta kan lämpligen föregås av regeringsuppdrag till arbetsgivarna (sjukvårdshuvudmännen), professionens företrädare och Socialstyrelsen att utreda de sjukvårdsmässiga och medicinska förutsättningarna för en sådan lagstiftning.

En av utgångspunkterna för en sådan utredning kan vara den modell för genomförande och uppföljning av fortbildning som bland annat Svenska Läkaresällskapet utvecklat. Då behöver inte hjulet uppfinnas på nytt igen i en nödvändig process som snarast möjligt kan åstadkomma en ansvarsfull reglering av läkarnas fortbildning. Jag vill att riksdagen med bifall till denna motion ger regeringen detta tillkänna.

Finn Bengtsson (M)